

נאמר של נייר

שנות השישים בפאריס כשיעמומון מתורגם *

המילחמה היא תמיד צודקת משני צידי שדה הקרב... * מה קרה

לא"ב יהושע? * ..אנו המשוררים המובסים... * האובססיה של איסר

ואודיל מצעירים חסרי-כל לזוג בורגני. סיפרו החדש של מודיאנו נקרא כחרי-גילכתובה משעמם, הכתוב בידי סופר מיר-מן שזכה לכל תהילה אפשרית, המחליט להתל בקוראיו בציניות הספרותית החצופה ביותר. במילים אחרות: זהו ספר גרוע, שפוטנציאל המכירה שלו מבוסס על שמו הטוב של הסופר.

נעורים הוא ספר של נסיון ליצור דמו-יות בלי כיסוי ספרותי, להביא את עולם-האשליות של זוג צעיר — כאשר עינו של המחבר היא העין המציצה בסודות של בני הווג, תיאור זה נעשה בקלישאות, ש-הקולנוע והסיפורות כבר הכבירו מעל ומעבר לכתוב הספינה של הקוראים וצופי-הקולנוע. כמו קטע הפיתוי על אודיל, הנור-פלט בידי מפיץ תקליטים: "הוא פרץ את כפתורי כותנתה והיא לא התנגדה לו כלל. עתה שרועה היתה על כפפה והוא הכפיל את חצאתיה ואת חתנתיה ולרפף את עגבותיה. זכר אצבעותי המטופחות מדי עזרר בה קבס. היא השעינה את סנטרה אל הפסה ובהתה..." ממש עמק הנבובות של ז'קלין סוון בעיבוד משעמם.

גם דמות הנוכל, השולח אותם בתחר-

סופר מודיאנו הצעת חסריט גרועה

עד להוזה הסיפורי — כאשר מודיאנו אינו מצליח כמעט להסביר כיצד הפכו לואי

בעצם, גירסה צרפתית לדמות "התלוש" כסיפורת העברית. החדש ראה-אור בתרגום לעברית ספר נוסף פרי-עטו של מודיאנו, תחת הכותרת נעורים, שבו חורג הוא מאותו עולם מ-טורף ולעיתים סוריאליסטי, לא במעט של מילחמת-העולם השנייה וזיכרונותיה. ו-עוסק בפאריס של שנות ה-60. ההתלבטו-יות, המכאובים והיצרים שבהם עסק מו-דיאנו בספריו הקודמים מופיעים גם כאן — אם כי אין אלה מכאובים של יהודים.

נעורים של מודיאנו נקרא כמו הצעת חסריט גרועה לסרט צרפתי גרוע לא פחות. הספר כתוב בסכניקה קולנועית, המתארת את דמותם של לואי ואודיל, צעירים פשוטים ונעיים, הפוסעים את צעדיהם הר-ראשונים בחיים מחוץ לחסות המישטחתיית. היא מנסה את כוחה כזמרת, אך נכשלת עד מהרה, בעוד הוא, שהשתחרר זה עתה משירותו הצבאי, מתיידד עם נוכל סרי-סי. הסיפור מסופר בדילוגים, בין תריסר השנים שעברו מאז התרחשות העלילה

* פטריק מודיאנו — נעורים, עברית: אביטל ענר; 153 עמודים; הוצאת זמורה ביתן (כריכה קשה).

תרגום

קלישאה

פטריק מודיאנו, יליד 1947, היה כנן עשרים כאשר ראה-אור סיפרו הראשון כיכר אטואל, רומן שהוא פארודיה על התס-ביד היהודי. הצלחתו של רומן זה הקפיי-צה את מודיאנו אל השורה הראשונה של הסיפורת הצרפתית: כמה שנים מאוחר יר-תל, ב-1978, זכה מודיאנו בפרס גוגנור היוקרתי, עבור סיפרו רחוב החנויות הא-פלות.

מרבית ספריו של פטריק מודיאנו ראו-אור בתרגום לעברית בעיקר בשל הנושא היהודי, העובר כחול-השני-ביניהם, איכותם ורמחם ויצאת-הדופן. מודיאנו מרבה לע-סוק בספריו בתקופת השואה, ומעניק ל-נפשות הפועלות זהות מוויימאר, שבעזרתה מנסים הקורבנות להתחמק מגורלם היהודי. גיבורי ספריו של פטריק מודיאנו, הם

"מקיצי-הדם של המילחמה"

החוויה הישראלית

של אנשים צעירים; המדינה מתחילה לג-לות או חוקפנות חריפה יותר ופורצת לה מילחמה. הקות דם משיבה את האמון על כנו, וחוזר חלילה. הפרק המאלף ביותר בסיפרו של ז'אן-ב-קוין הוא הפרק העוסק במילחמה כמקור השראה לפיוט. לצורך זה ליקט אינספור של שירים השרים בשבחי המילחמה, ההרג והמוות. אביא רק שתי דוגמאות: (א) "מות זה, אני אהבה! הוא גדול הוא קדוש / למדת למען המולדת זה הגורל היתה מי-כולם..." (ב) "היום, בעזרת השם, אני חשה אישר זה / משעם שזה עתה הקרבתני את שלושתי בני למען צרפת."

מת. דבר לא שמד כפניו, אפילו הפרשרים, התמימים הכנורים (...) כולם נדלקים ב-דקת הקולקמביית... המילחמה היא עסק טוב, מאחר שהש-לום אינו אלא הפוגה בין שתי מילחמות, יש להכין את המילחמה הבאה; תעשיית-המוות תיטול לעצמה או את החלק-הארי של העוגה הלאומית. המילחמה אמורה גם ליצור 'בום' כלכלי. ובימינו הגיעו הכממים

חיים ושלל — תוכל למנותם על אצבעות יד אחת. לרוב נטען, שנלחמים לצורך הגנה עצמית או כדי למנוע מילחמה. נשמע מוכר? טיעון זה מזכיר למתחר גם את מילחמות ישראל, ובמיוחד את מילחמת יוני 1967, ואם כולם חושבים כי הם מנהלים מילחמות צודקות, מתקבל איפוא החוק, המילחמה היא תמיד צו-דקת משני צידי שדה-הקרב..."

השכנו קיבלתי מיכתב מאת יוסף אלגזי שבו הוא מביא תמצית על ספר שראה-אור באחרונה בצרפת, מקיצי-הדם של המילחמה מאת ז'אן-ב-קוין, ספר ש-הוא פרי עבודת-מחקר של 35 שנה על המילחמה, סיבותיה, חוקיה ותוצאותיה. בשל האקטואליה של נושא סיפרו של ב-קוין, המזכיר בהיבטים רבים את מילחמת-הלבנון וכמה מתוצאותיה, מצאתי לנכון לפרסם במדור זה קטעים מתוך מיכתבו של אלגזי, שהוא גם תמצית סיפרו של ב-קוין.

כתב יוסף אלגזי:

ז'אן ב-קוין מצטט היסטוריון, שחישב וי-מצא, כי מאז שנת 1496 לפסה"ג ועד 1861 אחרי הספינה — כלומר, במשך 3358 שנה — ידע האדם 3130 שנות מילחמה ורק 277 שנות שלום. על כל 13 שנות מילחמה זכינו בשנת שלום אחת. מוסכם, ש-מאז 1861 לא השתנה המצב מעיקרו, וכן האמצעים השתכללו: אנו הורגים בזמן קצר יותר בני-אדם — הפיריון מרקיע שחקים... המחבר, לאחר הביאו דברי מלו-מד הטוען: 'תמיד נלחמו, לכן נילחם תמיד', מוסיף בכאב: "המילחמה שנילדה עם האדם, יש לה כל הסיכויים למת טיבו..."

במילחמה קודש העקרונ: דעתו של החוק היא תמיד הנכונה ביותר; מקום שם נמצא המנצח, איתו גם הצדק, שם גם הזכות. המילחמה הוצגה על-ידי עושיה כאמצעי להשגת השלום, כשימוש ברע ל-ריפוי הרע. עושים מילחמה כדי לרע לע-שוותה שוב, זה היה האלבי האהוב על מצביאים רבים. ומה על חווי-שלום? כק-ליפת השום: מאז 1500 לפסה"ג ועד 1860 לאחר הספינה נחתמו 8,400 חווי-שלום. אלה היו צריכים לכאורה להבטיח לנו שלום ניצחי, אבל הם החזיקו מעמד, ב-מימצע, שנתיים בקושי, כל אחד.

ב-קוין חיפש ומצא שהעמם — רוב הע-מים — לא ניהלו מילחמה אלא אף כן הציגוה כצודקת; כך, למשל, הרומאים, העברים, המקסיקאנים והקדומים, הכנסייה הנצרות ועוד. כאלה שהודו, כי ניהלו מילחמות כדי לרכוש לעצמם עושר, שטי-

ראש-הממשלה מנחם בגין ושר-הביטחון האליבי האהוב על מצביאים רבים

למסקנה: "מילחמות בהפשייזמן סכורים הן התרופה הטובה ביותר כנגד משברים-כלכליים." המילחמה היא גם מנגנון הווי-טוב הטוב ביותר של בעיות דימוגרפיות, טוב מן הגוללה ומכל כשיר-מניעה אחר. היא עורכת ברירה טבעית בקנה-מידה גדול, אנושי. כיצד פועל מנגנון זה? המכונה המילחמתית מעודדת תחילה גידול באוכלוסייה; ועד מהרה מתגלה עודף

לקט מיכתבי חיילים לאימהותיהם או לנשותיהם מצביע על כך, שכל הגברים, מכל הגזעים, בכל מזג-אוויר, לבושים ב-כל המדים, כותבים אותם דברים. מדברים אלה יכול הקורא להסיק, עד כמה שהי מילחמה היא אבסורד אחד גדול בעיני הלוחמים, ביזבו אחד גדול, זוועה. מעטה היא השינאה לאוייב במיכתבים האלה... בקנדי של וולטר נראית עדיין המיל-חמה כפארסה, שבמהלכה חוזר הגיבור ו-משנן לעצמו: "אני חיים בטוב שבכל הי-עולמות האפשריים." אלא שז'אן ב-קוין מזהיר באפילוג לסיפרו: "אורי-פלא של הזרקור מאיר בפעם האחרונה על הבימה. רעם אדיר עלול לזעזע את התיאור. אבל ההרפתקה האנושית הגדולה, היס-טורית הרמים שלה, אשלוחתיה ותקוותיה, כוכב-הלכת שלנו על עריה, רחובותיה, מי-כונותיה, גינותיה, מפעליה, בתי הנסים והאנשים הקטנים הרחשים עליו, כל זה עלול תוך שניות ספורות להתפוצץ, להי-שרף, להתנרף ולהיפך לעננה קטנה, אך חסרת חשיבות, הסוככת סביב עצמה עוד כמה שנים, ולכסוף מתפרת ואבודת ב-דממת הנוכחים..."

על כן, מיכתבו של אלגזי, את מיכתבו הוא מסיים בהמלצה, כי על מקיצי-הדם של המילחמה להיות מתור-גם לכל הלשונות, וכל-שכן לעברית: "אני בישראל, מרבים לשחק באש ליד פתיל חבית-השריפה, שעליו יושב כוכב-הלכת שלנו!"